

D. S. & M. F.

:: ESRJERG AFDELING ::

1890 5.-10. 1915

D. S. & M. F. ESBJERG AFDELING

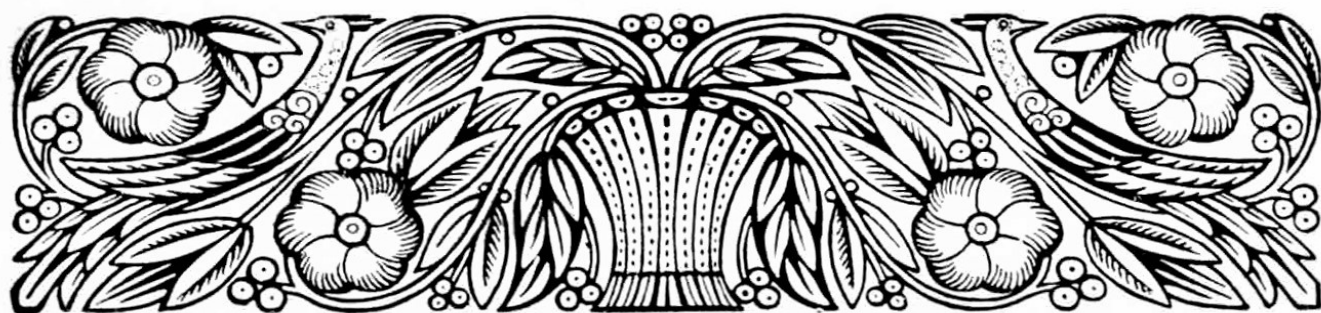
OVERSIGT

OVER

AFDELINGENS HISTORIE

ESBJERG
K. ROSENDAHL & CO. BOGTRYKKERI
1915

DET var Socialismen, der, baaret af den Kraft som Provisorieaarene og Højrerementet gav Næring, overrislede hele Landet, som en vederkvægende Vandstrøm paa de af gold Politik afbrændte Agre, som skulde blive den frelsende „Manna“, der reddede Løn-arbejderen ud af Forsumpningens Dynd.

Det var Socialismen, der vækkede de esbjergensiske Arbejdere til Forstaaelsen af, at skulde Maalet naaes, Proletariatets Frigørelse, var det nødvendigt at finde et Middel til at frigøre sig for de Anmasselser og Overgreb, som Arbejdskøberne foretog overfor Arbejderne. Midlet blev Fagforeningerne.

Den 20. April 1890 blev der paa Initiativ af Socialdemokratisk Vælgerforening indkaldt til et Møde for alle faginteresserede Arbejdere, og Frugten af dette Møde blev „De samvirkende Fagforeninger for Esbjerg og Omegn“.

Hos denne Sammenslutning var det at en lille Kreds af Smede søgte Raad og Bistand til Oprettelsen af en Fagforening. I Forhandlingsbogen for De samvirkende Fagforeninger ses nemlig, at Smedene allerede en Tid forud for den virkelige Stiftelsesdag har ansøgt og er bleven optaget i samme. Grunden hertil maa søges i de skuffede Forhaabninger, som Foregangsmændene havde hentet sig rundt hos Fagfællerne.

Og det var sikkert ogsaa et alt andet end behageligt Hvev at vinde Tilhængere paa den Tid, hvor Fagforeningerne kun havde Nederlag at vise, og Arbejdskøberne sad

inde med en tilsyneladende uindskrænket Magt, gørende Brug af alle Midler, som kunde fremme deres Interesser; f. Eks. ved de gamle patriarkalske Former, der skabte et kunstigt Tillidsforhold mellem Arbejdskøber og Arbejder paa Bekostning af Solidaritetsfølelsen eller der blev gjort Brug af „Trusselen paa Brødet“, der skabte den fatale Autoritetsfrygt, som har været en stor Hæmsko for Arbejdernes Udvikling i Kampen for Tilværelsen.

Under saadanne Forhold samledes der en lille Flok

J. A. H. CABEN

Smede, hovedsagelig rekrutteret fra *N. J. Poulsens* Maskinfabrik, hos Gæstgiver Eskesen i Havnegade, og blev enige om at Forsøget skulde prøves med en Fagforening, og efter at have lovet hinanden at staa ubrødeligt sammen i Kampen for Foreningens Eksistens, konstituerede den sig med *J. A. H. Caben* som Formand, *I. P. Carlsen* som Kasserer, og *J. J. Marcussen* som Bestyrelsesmedlem.

Foreningen blev straks indmeldt under Hovedforbundet.

15 Fagudøvere blev Medlemmer ved dette første Møde.

En Agitation ført med en vældig Energi bragte snart flere til Forstaaelse af Foreningens Værdi, saa at Medlemsantallet ved Slutningen af Oktober var 25. Desværre blev der flere udenfor.

Allerede den 30. Oktober kom Foreningen i Konflikt med Arbejdskøbernes moralske Begreber, idet den stillede sig solidarisk med Blikkenslagersvendene, som strejkede, og nægtede at udføre Arbejde i hvilket Blikkenslagermestrene var interesserede.

Tilfældet viser ganske vist at Foreningen var i Besiddelse af en Kampiver, der kunde blive til en Hindring for

Foreningens Udfoldelse; men at den ogsaa kunde være nøgtern, og kendte sin egen Begrænsning viste sig ved en Generalforsamling, afholdt den 24. Januar 1891, hvor et Forslag fra Hovedbestyrelsen angaaende en Minimalløn var til Behandling og man enedes om at svare Hovedbestyrelsen saaledes:

„Vi har tænkt os Minimallønnen sat til 25 Øre, hvorfor vi har sat den saa lav er, fordi vi tror ikke at være sammenarbejdet og stærke nok til en eventuel Konflikt paa Spørgsmaalet om en Minimalløn.“

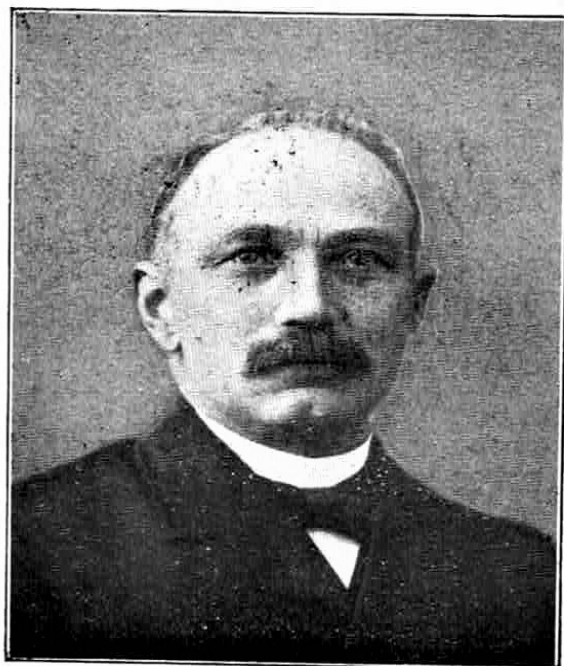
Den Opfattelse af dette Spørgsmaal skulde Foreningen kort Tid efter erfare var rigtig.

Da der ikke var Midler i Kassen til at dække Repræsentationsudgifterne med, maatte Afdelingen give Afkald paa at sende en Kongresdelegeret til Odense sidst i Marts 1891.

Derimod havde Afdelingen et Besøg af Forbundets Forretningsfører *F. Hurop* den 6. Maj, som paa et Medlemsmøde samme Dags Aften klarlagde Kongressens Arbejde og særlig dvælede ved „Odense-Programmet“, som blandt andet tog Sigte paa en Minimalløn af 27 Øre pr. Time.

Ved den ord. Generalforsamling 25. April 1891 nedlagde *Caben* sit Mandat som Formand, i hans Sted valgtes Kedselsmed *J. J. Marcussen*. Regnskabet viste en Balance af 108 Kr. 77 Øre. Medlemsantallet var 25.

Esbjerg Afdeling var en af de mange Afdelinger under Forbundet, der berørtes ilde af Odense-Programmet, og det saa en Tid ud som Fagforeningen var sin Død nær, der gik i betænkelig Grad Svindsot i Medlemsantallet; men dens Konstitution var haard, og Fabrikanterne tillige

J. J. MARCUSSEN

med andre, som var stærk interesseret i dens Udgang af Jordens Jammerdal, led en Skuffelse, thi efter et Par Aars Rekonvalescentstid blomstrede Afdeling atter op, og har siden staaet som en fast Blok, mod hvilken alle Arbejdskøbernes Stormløb er prellet af.

Aarsagen til denne Krise Afdelingen gennemgik var den, at de paa Odensekongressen trufne Beslutninger, sidst i Maj 1891, blev forelagt Fabrikant *N. J. Poulsen*, og særligt fastholdtes Kravet om Minimallønnens Gennemførelse, hvad der haardt tiltrængtes da Gennemsnitstimelønnen var 21 Øre. Fabrikant Poulsen optog Fordringen meget unaadig. Den 1. Juni om Morgenen kaldte han Svendene ind paa Kontoret til sig én efter én og fremlagde en Liste for dem, hvorpaa de skulde fraskrive sig al Makkerskab med Fagforeningen og lade det gamle Tillidsforhold raade, som det havde gjort før den vederstyggelige Forening begyndte sin Mission.

De Svende, som ikke vilde skrive under kunde gaa, de øvrige fik deres Timeløn forhøjet og Arbejdstiden forkortet en halv Time.

11 Medlemmer blev saaledes lockoutede, medens der blev 25, svage i Aanden, tilbage.

Lockouten blev langvarig, den ophævedes først den 17. September 1892, efter at have varet 15½ Maaned uden at Fabrikanternes Hensigt var naaet. Organisationsretten blev hævdet.

Hvorledes Højrepressen i Esbjerg opfattede Situationen ses af følgende Afslutning paa en Artikel i „Esbjerg Avis“ for 6. Juni 1891, der omhandler Konflikten.

„For os staar det saaledes, at Poulsen fortjener Tak, fordi han søger at bevare hidtil bestaaende Tillidsforhold til sine Folk, og vi mener, at han er berettiget til at vente Støtte fra de Mænd, hvis Forretning beskæftiger sig med lignende Arbejder som Hr. Poulsens Fabrik.“

Vore Medlemmer var dog ikke forknytte, men arrangerede et offentlig Møde d. 9. Juni med *F. Hurop* som Taler. Fabrikant *Poulsen* var specielt indbudt. Emnet var:

„Hvorfor vi har dannet en Fagforening og hvorfor vi ikke vil melde os ud!“

Poulsen mødte *ikke*, men nedlagde Forbud ved Kongens Foged mod, at hans private Forhold diskuteredes offentligt.

Forbudet blev efterkommet, hvorpaa *Huop* talte om Organisationens Betydning.

Der herskede en udmærket Stemning hos den store Forsamling, der talte over 500 Deltagere, og som til Slut vedtog en Indsamling til Fordel for de lockoutede.

Fabrikant *Poulsen* lod det ikke blive ved Fogedforbudet, men vilde have prøvet ved en Forligskommission om han havde Ret til at foretage et saadant Skridt.

Det er stor Sandsynlighed for, at det kun var for at faa Fagforeningen dømt til at betale Omkostningerne ved Forbudets Nedlæggelse, hvilket ogsaa fremgaar af Stævningen, som vi her vil optrykke, dels for dens pudsige Vendinger og for at vise Nutiden hvilke Midler, der blev benyttede for at knuse Foreningen.

Forligsklagen lyder saaledes:

Til Forligskommissionen for Ribe Amts 4. Forligskreds.

I Anledning af, at Bestyrelsen for Smede- og Maskinarbejdernes Fagforening ved Løbesedler den 9. ds. lod indbyde til et offentlig Møde, der skulde afholdes samme Aften i Gæstgiver Eskesens Lokaler her i Byen, ved hvilket Møde det var Hensigten specielt at diskutere Smede- og Maskinarbejdernes Afskedigelse fra min Fabrik, hvilken Aarsag jeg selvfølgelig, da jeg ej vil finde mig i, at mine private, personlige og huslige Forhold saaledes gaves offentlig til Pris og diskuteredes, ved Kongens Foged lod nedlægge Forbud mod et saadant Mødes Afholdelse i al Fald med mine private Forhold som Hoveddiskussionsemne — tillader jeg mig herved at bede den nævnte Bestyrelse for Smede- og Maskinarbejdernes Fagforening ved dennes Formand, Smed J. J. Marcussen, Esbjerg, indkaldt for den ærede Kommission for, at det kan blive prøvet, om den vil anerkende den under 9. ds. afholdte Forbudsforretning, som lovlig gjort og forfulgt, samt erstatte mig de med den nævnte Forretning og dennes Forfølgning forbundne Bekostninger skadesløst.

Opnaas ikke Forlig bedes Sagen henvist til Rettergang.

Esbjerg, d. 13. Juni 1891.

N. I. POULSEN.

Der opnaaedes ikke Forlig og Sagen gik til „Rettergang“.

Retten resolverede, „at Forbudet bør ved Magt at stande, for saa vidt det deri forbydes paa det førnævnte offentlige Møde at fremdrage eller diskutere Citantens Afskedigelser af hans Arbejdere og førstnævntes private Forhold i det Hele — men forøvrigt bør det nedlagte Forbud være ophævet.“

Fabrikant *Poulsen* maatte selv afholde Udgifterne, saavel Forbudets som Sagomkostningerne.

Paa et Møde, som blev afholdt den 12. Juni 1891, hvortil alle Arbejdskøbere var indbudt og mødt med Undtagelse af *Poulsen*, forhandlede der om en ny Arbejdsordning.

Forhandlingerne bristede og der blev erklæret Strejke hos vedkommende Mestre, som benyttede organiserede Arbejdskraft.

Strejken omfattede kun 6 Medlemmer og sluttedes den 29. Juni ved et Kompromis, idet Minimallønnen fastsattes til 25 Øre indtil Lønregulativet var gennemført i de nærmestliggende Byer, hvorefter den skulde forhøjes til 27 Øre, iøvrigt skulde Mestrene underordne sig Odense-Programmet.

Ved et den 17. Juli 1891 afholdt Møde besluttedes det at forsøge Oprettelsen af Fagforening i Ribe. Til at foretage Forsøget valgtes *J. J. Marcussen* og *H. Pedersen*. Forsøget mislykkedes, først i December 1894 blev Afdelingen i Ribe stiftet, men sygner hen og ophæves i August 1901, hvorefter den igen oprettes som Klub, direkte under Hovedkontoret fra den 29. Februar 1904 til Efteraaret 1913, idet den siden da har været under Esbjerg Afdeling.

Der oprandt nu en Tid, hvor Foreningen blev prøvet haardt. Det var i den Periode, hvor Viborg Afdeling maatte bukke under og Varde var paa Nippet til at gaa samme Vej.

Medlemsantallet var en Tid nede paa 6. Alle unge og ugifte Svende blev eksporteret bort fra Byen for ikke at falde i den Fristelse, som nogle ældre var falden i ved at optage Arbejdet hos Fabrikant *Poulsen*

Denne lille Flok, der blev tilbage, søgte med alle til Raadighed staaende Midler, bistaaet af Fællesorganisationen, at ride Stormen af, hvad ogsaa lykkedes.

Selvsagt blev der ikke udført noget større Organisationsarbejde i den Tid, der var Arbejde nok med at holde Stumperne samlede.

Paa en Generalforsamling den 4. December vedtoges paa Forslag af Aarhus Afdeling at søge Forretningsfører *H. P. Hansen*, som havde afløst *F. Hurop* i Marts Maaned, til at foretage en Agitationsrejse gennem Jylland, samt at udrede Halvdelen af de Udgifter, der var forbunden hermed.

Den 14. Februar 1893 bliver Mødet afholdt, og det synes nu atter, at Tilgangen begynder og Foreningen vokser sig lidt efter lidt større og stærkere end nogensinde før.

Til Kongressen, som afholdtes den 31. Marts 1893, valgtes *J. J. Marcussen* som Delegeret.

Paa samme Møde forhandlede der for første Gang Valgfondsmærker.

Fællesorganisationen sendte i Maj Maaned 1893 Forslag rundt til de respektive Fagforeninger om Startning af et Ugeblad for Arbejderne i Esbjerg, som var henvist til „Demokraten“ i Aarhus, hvis de vilde læse Dagblade, der var præget af de socialistiske Ideer. Forslaget maatte henlægges til bedre Tider, da den fornødne Kapital manglede. — Først i 1898 saa Arbejderne deres Ønske opfyldt i den Retning.

Den 9. September 1893 forhøjedes det ugentlige Kontingent til 25 Øre.

En Statistik, foretaget over Løn- og Organisationsforholdene paa den Tid, viser, at Timelønnen ligger mellem 24 og 31 Øre, og af 34 af Fagets Udøvere er de 19 organiserede.

At der forholdsvis staar saa mange udenfor Fagforeningen maa vel til Dels tilskrives en Bestemmelse, vedtaget under Lockouten 1891, som ikke vil tillade Strejkebrydere Optagelse, med mindre de indgav skriftlig Andragende herom, og denne deres Andragende blev vedtaget med $\frac{2}{3}$ af de

afgivne Stemmer, ligesom Hovedbestyrelsen ogsaa skulde give sin Tilslutning til Optagelsen.

Et Samlingsmærke tiltrængtes haardt, og den 26. Maj 1894 nedsattes et Faneudvalg, bestaaende af *L. Brodersen*, *C. Pedersen* og *F. Schnack*.

Den 10. Juni 1894 forhandlede der med Fabrikant *Poulsen*, som resulterede i, at Poulsen akcepterede Odense-Programmet i en lidt ændret Form. Overenskomsten skulde vare 1 Aar.

J. P. CARLSEN

Forbundets Forretningsfører *H. P. Hansen* ledede Forhandlingerne. Kort efter forsøger Poulsen at bryde Overenskomsten, og man saa det Særsyn, at Poulsens Værkfører overværede en Generalforsamling i Fagforeningen og forsøgte her at „revidere“ Overenskomsten, det lykkedes ikke, og Poulsen havde ikke Lyst til at prøve Eksperimentet 91—92 om igen, hvorfor det blev ved det engang vedtagne.

Den 29. Juli afholdtes et Fagmøde, hvor Varde og Kolding var repræsenteret. Forskellige Spørgsmaal angaaende Organisationen og Agitation for denne drøftedes indgaaende.

Stiftelsesfesten 5. Oktober 1894 havde et eget festligt Præg over sig, thi samme Dag fandt Faneinvielsen Sted. *H. P. Hansen* holdt Festtalen.

Fanen havde kostet 225 Kr., som skaffedes til Veje ved frivillige Bidrag, særlig Fællesorganisationen var gavmild i den Anledning.

29. November 1894 er Foreningen hjemløs; den havde indtil nu afholdt sine Møder og Fester hos Gæstgiver Eskesen i Havnegade; det besluttedes at leje Lokaler paa Svendehjemmet mod en maanedlig Leje af 1,50 Kr.

Et Forslag til Kongressen angaaende fri Kontingent for rejsende Medlemmer, der ikke er understøttelsesberettiget, blev drøftet og vedtaget at indsende den 8. December.

Den 2. Marts 1895 valgtes *J. J. Marcussen* til Kongresdelegeret.

Til et jydsk Arbejderstævne, som afholdtes i Randers, vedtoges det at lade sig repræsentere ved *J. P. Carlsen*.

I Juli 1895 syntes det at være Fabrikant *Poulsens* Hensigt atter at prøve en lille Lockout, men havde vel sagtens den sidste Lockout i frisk Erindring endnu og mente ikke, den fristede til Efterfølgelse; i hvert Fald blev det kun ved Trusselen.

I April 1896 var der en lille Konflikt med en Smedemester *Schnack*, der ikke vilde overholde Priskuranten. Sagen afgjordes til vor Fordel.

En Forespørgsel fra Hovedbestyrelsen om en Udskrivning af Lockoutbidrag til den forestaaende Lockout i København fandt udelt Tilslutning. I det Hele taget synes det som om Esbjerg Afdeling i Tiden før Forbundets nuværende udmærkede økonomiske Basis blev lagt, at have set det som sin helligste Pligt at yde pekuniær Støtte til saavel Fagfæller som andre Klassefæller, selv om det ofte gik over dens virkelige Ydeevne.

En Indbydelse fra Aarhus Afdeling til at deltage i et Møde i Juni 1896, hvor et bedre Sammenarbejde mellem jydsk Afdelinger skulde drøftes, fandt Genklang, og *M. Mikkelsen* valgtes til at repræsentere Afdelingen, dog ønskedes der ikke nogen illoyal Fremgangmaade i det Sammenarbejde, paa Bekostning af de udenfor Jylland værende Afdelinger og Hovedkontoret.

I August 1896 forhandlede der med Firmaet *Jensen & Olsen*, som ved Nytaarsskiftet havde overtaget *Poulsens* Virksomhed, om en ny Overenskomst.

Minimallønnen blev hævet til 30 Øre pr. Time, unge Svende, som ikke havde været Svende 1 Aar, betaltes med 28 Øre i Timen.

Samtidig blev der fastsat et ekstra Tillæg for Havne-

arbejde, Skibsarbejde samt mere smudsigt Arbejde, som Kedelarbejde o. l. af 10 Øre pr. Time, ligesom alt Udearbejde blev honoreret med 5 Øre ekstra pr. Time.

Disse Privilegier for Esbjergs Vedkommende har været et Stridens Æble ned gennem Tiderne, utallige er de Forsøg, som er sat i Scene for at berøve os dem, dog hidtil har vi hævdet disse nødvendige Goder. — Gennemsnitstimelønnen for Aaret er 32,5 Øre.

I Februar 1897 vælges *Andreasen* til Formand for Afdelingen i Stedet for *J. J. Marcussen*, og til Kongressen i April samme Aar mødte *M. Mikkelsen* herfra.

Martslockouten 1897 berørte kun vore Medlemmer hos *Jensen & Olsen*, da det Firma var det eneste, som var Medlem af Provinsfabrikantforeningen paa den Tid.

Fabrikanterne afskedigede den 16. Marts 17 Mand eller godt Halvdelen af den hele Arbejderstyrke.

Efter Ordre fra Hovedbestyrelsen forlod Resten Fabriken et Par Dage efter.

Et Forslag, stillet af Fabrikantforeningen til en ny Overenskomst, som blev forelagt en Generalforsamling d. 24. Marts af Hovedbestyrelsen, blev forkastet med 48 Stemmer mod 2 Stemmer.

Den 31. Marts hævedes Lockouten uden positivt Resultat.

Paa samme Tid blev en ny Priskurant forelagt de øvrige Arbejdskøbere her i Byen. Den var til Dels bygget paa Odense-Programmet, kun var Minimallønnen forhøjet med 3 Øre, samtidig med at de Fordele, Afdelingen havde med Hensyn til Ude- og Havnearbejde, var fremhævet, da ikke alle Værksteder havde anerkendt dem.

Hele Aaret gik med disse Forhandlinger, og Kravene blev forsaavidt gennemførte, som Timelønnen gennemsnitlig blev forhøjet med 2 Øre, og alle Virksomheder underkastedes Priskuranten samt Reglerne, der var forbundne med denne, ligesom de nye Virksomheder, der opstod, som Følge af Byens rivende Udvikling paa den Tid, straks blev tilstillet samme og anerkendt uden for mange Forhindringer.

Det var ingenlunde et let Stykke Arbejde, som her blev udført, idet særlig Smaa-Værkstederne følte sig for meget afhængige af Værkstederne ude i Oplandet og krævede, at de skulde underkastes samme „Tortur“ af Fagforeningen, saa der kunde blive lige Vilkaar at konkurrere under. Saaledes kom Afdelingens Organisationsarbejde snart til at omfatte hele Sydvestjylland.

I Juli Maaned 1897 afløste *L. Brodersen* *Andreasen* som Formand.

Tiden efter Martslockouten var svanger paa Uro, og den store Lockout i Juni kom som en Forløsning, brussende over det ganske Land, men berørte som i Marts kun Esbjerg flygtigt, idet den kun omfattede *Jensen & Olsens* Fabrik. Ikke desto mindre satte den Sindene herovre i en overordentlig Bevægelse; man kunde ikke forstaa, at Forbundet ikke var saa stærkt, at det evnede at fritage Arbejdskøberne Lysten til den Slags gale Streger. Fagbladet havde jo slaaet stort op med Forbundets Styrke og Modpartens „Svaghed“, som nu aabenbarede sig for anden Gang i samme Aar paa denne brutale Maade.

Et Spørgsmaal om Kontrollen af de udelukkede vakte stor Staahej, saa *N. Lundby* fra København maatte herover for at mægle Parterne imellem.

Det Forsøg, som d'Hrr. Borgmester *H. N. Hansen*, *R. Strøm* og *Gustav Philipsen* lavede for at faa Lockouten bilagt, blev modtaget med Mistro og Protestmøde med efterfølgende Telegram og Protestskrivelse til Hovedbestyrelsen, hvilket affødte et nyt Møde, hvor *V. Olsen* fra Hovedbestyrelsen var til Stede. Mødet var af en saadan Beskaffenhed, at vi lader Glemselens Slør hvile over Detaillerne.

Lockouten sluttede den 13. September, efter at have varet omtrent 4 Maaneder, og man haabede derfor nu, at den faglige Himmel var rensat for den Slags Skyer for længere Tid.

At *Jensen & Olsen* forgæves prøvede paa at berøve sine genantagne Arbejdere de lokale Fordele ved at skubbe sig ind under Forligets Affattelse, noteres blot.

I Begyndelsen af 1898 samler Interessen sig om Centralisationen af Fagforbundene. *J. J. Marcussen* var Delegeret for Afdelingen med bundet Mandat til at stemme imod en saadan.

1. Maj 1898 udkom første Nummer af Arbejderpartiets eget Dagblad under Navnet „Vestjyllands Social-Demokrat“. Journalist *J. P. Sundbo*, forhen „Demokraten“, Aarhus, blev ansat som Redaktør.

Smedene var særdeles ivrige for Udbredelsen af Bladet, og *J. J. Marcussen* havde i en Aarrække Sæde i dets Kontrolkomité.

Byens og Omegnens mindre Værksteder giver stadig Anledning til smaa Skærsmysler, som dog altid ender med, at Mestrene falder til Føje. Saaledes boykottes Smedemester *Jensen*, Jerne, den 9. Maj for Overenskomstbrud; allerede den 14. Maj indløser han sine Forpligtelser overfor Svendene, hvorefter Boykotningen hæves.

Paa Juligeneralforsamlingen vælges *J. J. Marcussen* til Formand.

1899 begynder med Lønforhandlinger hos de større Virksomheder i Byen, ligesom en Divergens med *Jensen & Olsen*, angaaende Betalingen for Over- og Natarbejde, bringes til Afslutning.

Hos Fabrikant *C. Møllerup* fastsættes i Februar Maa-ned en Minimalløn af 33 Øre i Timen, fra 1. April forhøjes den med 2 Øre pr. Time.

Til Kongresdelegeret samme Aar vælges *J. J. Marcussen*.

Paa Juligeneralforsamlingen afløser *M. Mikkelsen*, *Marcussen* som Formand, ligesom han ogsaa bliver Repræsentant for Afdelingen til det af Kongressen oprettede Repræsentantskab, som skal indkaldes hvert Aar med Undtagelse af de Aar i hvilke der afholdes Kongres.

Den 20. Maj 1899 udbrød den store Lockout, som forløb meget roligt for vort Fags Vedkommende her i Byen. Kun *Jensen & Olsens* Arbejdere maatte dele Skæbnen med de øvrige udelukkede Fag. Og med den Erfaring, Smedene sad inde med fra de to foregaaende Lockouter,

blev de et lysende Eksempel for „Nybegynderne“, som for første Gang var ude i en saadan Storkonflikt, hvad Ro og Orden angik. Og selv om det til Tider kunde se vanskeligt ud med Udkommet, føltes der dog ikke Trang til at benytte „direkte Aktion“, for ikke at svække den Sympati, den offentlige Mening nærede for de udelukkede.

Lockoutens Afslutning fandt Sted den 5. September og havde saaledes varet omtrent 4 Maaneder.

Paa Repræsentantskabsmødet om Efteraaret, hvor det blev vedtaget at forhøje Kontingentet til 75 Øre ugentlig, var *J. J. Marcussen* Repræsentant for Afdelingen. Kontingentforhøjelsen blev i Afdelingen enstemmig vedtaget ved den Urafstemning, der fandt Sted kort efter.

I Januar 1900 bliver den første Klub oprettet paa *C. Mollerups* Maskinfabrik. I Februar samme Aar træder Klubben hos *Jensen & Olsen* ud i Livet.

Som Delegeret til den ekstraordinære Kongres i Marts 1900 valgtes *H. P. Hansen*.

Denne Kongres, hvis Betydning mærkes den Dag i Dag, havde til Opgave at godkende de Forhandlinger, Hovedbestyrelsen havde ført med de respektive Arbejdsgiverorganisationer, og udfra hvilke Minimallønnen og Tillidsmandsinstitutionerne, som Forbundet havde kæmpet længe for at faa gennemført, nu endelig var bleven en Kendsgerning, og anerkendt af begge Parterne. I Realiteten betød det, at Arbejderne for bestandig frigjorde sig for Arbejdskøbernes Vilkaarligheder. Og de Fabrikanter, som under den store Lockout havde drømt om at komme tilbage til Absolutismens Tidsalder, saa nu denne Drøm virkeliggjort i det modsatte, nemlig Arbejdernes Forhandlingsret paa Værkstederne. Thi Værkstederne blev nu de ledende Momenter med Afdelingen som Raadgiver og Forbundet som Appelinstans.

Der blev en Praksis i dette for kommende Tider, som littede Samlivet og gjorde Parterne fordrageligere mod hinanden herefter, fordi begge Parter nu vidste, hvorledes de skulde forholde sig i Tilfælde, hvor de ikke kan enes.

Det tog Tid, forinden Afdelingen blev fortrolig med den ny Tids Ordning. Det første, der skulde foretages, var Valg af Tillidsmænd i Henhold til Overenskomsten. De første Tillidsmænd var: For *Jensen & Olsens* Værksted Drejer *H. P. Hansen*; *Christoffersen & Larsens* Værksted Maskinarbejder *L. P. Jørgensen*; *Mollerups* Motorfabrik *N. Jørgensen*.

Tiden herefter gaar med at indhente det forsømte med Hensyn til de Fordele, den sidste Overenskomst havde ført med sig, og som særlig de Virksomheder, der stod udenfor Sammenslutningen, ikke havde gennemført. Af Interesse er Forhandlingen med *Mollerup* i April 1902 om ekstra Betaling for Natholdet, som fører til, at der betales 50 pCt. mere for Arbejde, der udføres om Natten.

En Strid med Fabrikant *P. Nielsen*, foranlediget ved Afskedigelsen af hans Folk uden at betale dem deres Tilgodehavende, fører til Blokade af Virksomheden, og da det ikke hjælper paa Fabrikantens Opfattelse af sine Forpligtelser overfor Arbejderne, erklærer Afdelingen ham Fallit, og Arbejderne bliver paa denne voldsomme Maade holdt skadesløse.

Samme Skæbne overgaar *C. Mollerup* i Marts 1903, Fallitten følger efter, og da det ikke er tilstrækkeligt, overføres Blokaden paa Aktieselskabet, der havde overtaget det gamle Firmanavn med *Mollerup* som Direktør, det hjalp, den tilgodehavende Løn blev udbetalt, og Blokaden blev hævet i April 1904 og havde som saadan varet over et Aar.

Nødvendigheden af at benytte slige voldsomme Midler var til Stede; thi hos mange Arbejdskøbere var det en staaende Regel, at et af de Steder, der kunde spares, naar det kneb, var paa Arbejdernes Ugeløn; derfor mente Afdelingen, det var paa Tide at statuere Eksempler paa Forkasteligheden af at komme ind paa det System, og redde Arbejdskøberne ud af den Vildfarelse.

Firmaet *Jensen & Olsen* har aldrig kunnet forstaa — og kommer vel heller ikke til det — hvorfor Esbjerg-

Smedene skal betales med 2 Øre mere i Udearbejde pr. Time end andre Smede udenfor Esbjerg; der maatte arrangeres et Mæglingssmøde i Aarhus i Maj 1903 for at bibringe Firmaet den Forstaaelse, som hjalp for en Tid.

Ved en i Marts 1906 foretaget samlet Lønbevægelse, hvorved Timelønnen forhøjedes 2,5 Øre, maatte der en lille Eftermiddagsstrejke til for at faa Fabrikant *C. Hoffmann* gjort ligesaa fornuftig som de øvrige Fabrikanter.

Hos *Hoffmann* har der ned gennem Tiderne staaet Strid om Akkordprincippet, som bunder i *Hoffmann's* Modvilje mod Systemet, undtagen naar der forhandles om Time-lønstillæg, og det vil altid være vanskeligt at forhandle med Stemningsmennesker.

I Marts 1908 ordnes nogle Forhold med et københavnsk Firma angaaende Betalingen for Varmeanlæg paa Sanatoriet, ligesom Opførselen overfor Arbejderne af Lederne blev forandret til det bedre.

Det havde længe været Afdelingen bekendt at Arbejdshøberne blokerede Medlemmerne en Tid forinden de tog dem i Arbejde; men indtil i Maj 1908 havde man ikke noget reelt Grundlag for en Klage til Hovedorganisationerne, et saadant Tilfælde indfandt sig nu, hvorefter Klagen blev indsendt, og Sagen behandlet mellem Hovedorganisationerne.

En Akkordsag hos *Christoffersen & Larsen* bilagdes i vor Farvør i Oktober 1909.

Ved samme Tid er det igen galt med Udearbejdspenge hos *Jensen & Olsen*. Striden endte med samme gunstige Resultat, som de øvrige af samme Art.

En Konflikt hos *Hoffmann* angaaende en Akkord fandt sin Afslutning i Juni 1910. Arbejdernes Krav godkendtes.

Saaledes gik Tiden med smaa Sammenstød i hvilke Fabrikanten altid trak det korteste Straa, fordi Arbejderne sørgede for at være paa den rigtige Side, forinden de appellerede Konfliktens Aarsag. I et Tilfælde var det nær kommen til alvorlig Konflikt, den 26. Juli 1910, takket være Fabrikant *Hoffmanns* lidett iltalende Maade at ordne

sine Arbejdsforhold paa. En uorganiseret Modelsnedker var bleven ansat i Værktøjsmagasinet, ligesom han skulde agere „Kontroluhr“ til Mødetiderne, hvilket han besørgede under saadanne Former, at vore Medlemmer følte sig brøstholdne derover, og forlod Fabriken; ved Hovedbestyrelsens Mellemkomst optoges Arbejdet efter 4 Dages „Strejke“. „Kontroluhret“ blev fjernet.

Entreprenørfirmaet *Saaby & Lerche* blev sidst i Juli 1910 oplyst om, at der skulde betales 50 og 100 pCt. for henholdsvis Over- og Natarbejde.

Den 25. Februar 1911 erklæredes der Strejke hos *Nielsen Lungholt*. Aarsagen var Lønkrav og Arbejdsforhold. Strejken varede til 28. Marts, efter at Fabrikanten havde akcepteret vore Fordringer.

Den 26. April havde vi Landslockouten for 1 Dag, og senere fra den 16. til 19. Maj.

Den 22. December 1913 er Afdelingsformanden *C. M. N. Laursen* i Ribe og opsætter en Overenskomst med Fabrikant *Obbekjær*.

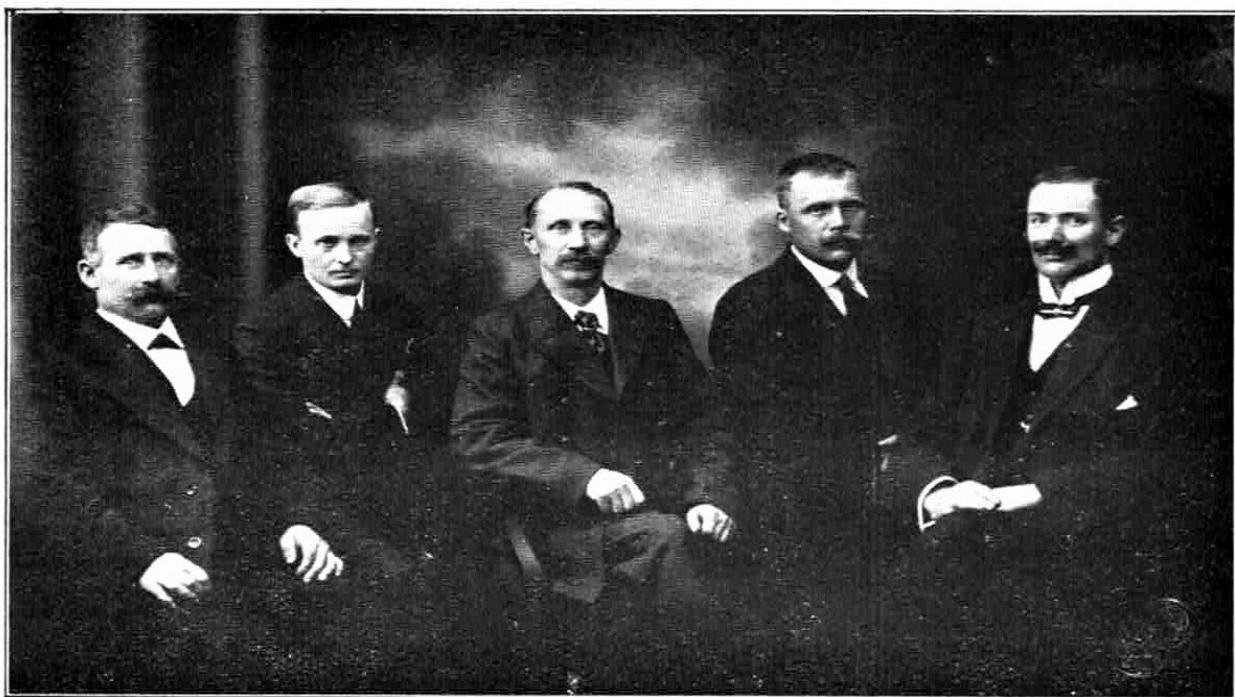
Foranlediget ved at Arbejderne holder fri Nytaarsaften-dags-Eftermiddag 1914 hos *Christoffersen & Larsen*, kræver Firmaet afholdt et Mæglingsmøde for at prøve Arbejdernes Berettigelse til et saadant Skridt; man fik dog mere Troen paa at Angrebet gjaldt Tillidsmandsinstitutionen end Sagens Kærne. Den paa Mæglingsmødet førte Diskussion blev Svaret paa de af Firmaet rejste Spørgsmaal.

I November 1914 forsøgte *Obbekjær* i Ribe en Reduktion af Akkordpriserne „paa Grund af Krigen“. Ved Forhandlingen blev det ikke en Reduktion, men en Revision, der fandt Sted.

En rask lille Strejke paa Esbjerg Sengefabrik i Januar 1915 havde den tilsigtede Virkning, nemlig uorganiseret Arbejdskrafts Fjernelse fra Fabriken.

Efter flere Forhandlinger, som endte paa et Timandsmøde, blev alle Timelønningerne forhøjet med 3 Øre fra 1. Maj 1915. Fabrikanterne havde stillet Forslag om en

„Dyrtidshjælp“, som forstaaelig nok ikke fandt Genklang hos Arbejderne.

L. MØLLER. A. NYBERG, A. CABEN. E. HELLSTEN. G. RASMUSSEN,
 FORMAND, KASSERER, SEKRETÆR.

LØNBEVÆGELSEN Gennem 25 AAR
 stiller sig saaledes for Esbjerg:

1891	almindelig	Timeløn	21	Øre
1892	—	—	25	”
1896	Gennemsnits	—	32,5	”
1897	—	—	33,5	”
1898	—	—	33,5	”
1900	—	—	35,8	”
1902	—	—	35	”
1904	—	—	35,7	”
1906	—	—	38,2	”
1907	—	—	38,9	”
1908	—	—	40	”
1909	—	—	41,6	”
1911	—	—	40,7	”
1913	—	—	44	”

1914 Gennemsnits Timeløn 44,2 „

1915 — — — 47 „

Akkord gives i lille Udstrækning over hele Byen.

FÆLLESORGANISATIONEN.

Som allerede bemærket først i Skriftet var Fællesorganisationen dannet forinden Smede- & Maskinarbejdernes Fagforening. Fagforeningen har været et Led i Organisationen fra første Færd af. Repræsentanterne har været følgende:

Maskinarbejder	P. C. Larsen		..	$\frac{5}{10}$	1890—	$\frac{1}{6}$	1891
—	Hertz			$\frac{1}{6}$	1891—	$\frac{10}{11}$	1891
Smed	Marcussen og Carlsen				1891—		1895
—	—	- Smed Lauritsen			1895—		1896
—	—	- Maskinarbejder L. P. Bro-					
		dersen			1896—		1897
—	—	- Smed Lauritsen			1897—		1898
—	—	- M. Mikkelsen			1898—		1900

Efter 1900 repræsenterede Bestyrelsen Fagforeningen, og efter 1904 suppleres denne med 3 Medlemmer, valgt af en Generalforsamling.

FORENINGENS DELEGEREDE

ved Forbundets Kongresser har været:

1893 J. J. Marcussen.

1895 do.

1897 M. Mikkelsen.

1899 J. J. Marcussen.

1900 H. P. Hansen.

1901 do.

1903 J. J. Hellner.

1905 do.

1908 do. og H. P. Hansen.

1911 J. Poulsen.

1914 C. M. N. Laursen og A. Nyberg.

Formændene har ned gennem Tiderne været Medlemmer af Forbundets Repræsentantskab, der oprettedes 1899.

Følgende har været Formænd for Afdelingen:

A. Caben	5/10 1890 — 25/4 1891
J. J. Marcussen	25/4 1891 — 20/2 1897
A. Andreasen	20/2 1897 — 3/7 1897
L. Brodersen	3/7 1897 — 8/7 1898
J. J. Marcussen	8/7 1898 — 8/7 1899
M. Mikkelsen	8/7 1899 — 14/7 1900
H. P. Hansen	14/7 1900 — 30/7 1902
J. J. Hellner	30/7 1902 — 7/8 1909
C. M. N. Laursen	7/8 1909 — 31/7 1911
J. Poulsen	31/7 1911 — 1/8 1913
C. M. N. Laursen	1/8 1913 — 31/7 1914
A. Nyberg	31/7 1914

Afdelingens Kasserere har været:

I. P. Carlsen	5/10 1890 — 3/7 1894
F. Schnack	3/7 1894 — 13/7 1895
M. Mikkelsen	13/7 1895 — 7/1 1898
S. Lauritsen	7/1 1898 — 7/1 1899
M. Mikkelsen	7/1 1899 — 8/7 1899
L. O. Jensen	8/7 1899 — 6/10 1899
A. Caben	6/10 1899 —

Tiden siden 5. Oktober 1890 er ikke gaaet os forgæves forbi, den har vænnet os til at se lysere paa Livet.

Nederlagene, vi led, er vejede og prøvede, vi vil ikke stirre os blinde paa dem, men sænke vort Blik fortrøstningsfuldt ned i Minderne om svunden Tid, og Tankerne vil føre Blikket fremefter, for at maale Vejlængden Efterslægten har at vandre forinden Maalet naaes.

A. N.